

Kultura

Predstavljena monografija 'HNK Zagreb' u izdanju Školske knjige

Trg ispred zagrebačkog HNK ime je mijenjao osam puta, a samo kazalište čak petnaest!

Tea Radović

"Nova zgrada Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu svečano je otvorena 14. listopada 1895. u 14 sati, kako je i bilo predviđeno, u sklopu posjeta cara Franje Josipa I. gradu Zagrebu. (...) Sam čin otvorenja sastojao se od dva dijela, a održavao se u dva prostora. Prvi se, javni i ceremonijalni dio zblio na terasi kazališta kada je, u prisutnosti graditelja i predstavnika državne administracije te mnoštva građana okupljenih oko zgrade kazališta, pročitana spomen-povelja o izgradnji. Car Franjo Josip I. potom je trima simboličnim udarcima srebrnim čekićem, koji je za tu prigodu oblikovao kipar Robert Frangeš-Mihanović, udario po središnjemu stupiću balustrade u koji je prethodno bio pohranjen olovni tuljac s poveljom i time označio dovršetak gradnje. (...) Nakon svečanog otvaranja na terasi, car Franjo Josip I. s biranim se uzvanicima spustio na pozornicu i zapodjenuo kratak razgovor s istaknutim članovima ansambla, bez nazočnosti šire publike i u tišini praznog gledališta, koje se nakratko otvorilo pogledu svečane svite nakon podizanja željeznog zastora kako bi ga car mogao razgledati", napisala je Martina Petranović, glavna urednica jučer predstavljene monografije "Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu".

Točno 130 godina poslije, 14. listopada 2025., gledalište zagrebačkog HNK bilo je popunjeno do posljednjeg mjesta. Birani uzvanici, uključujući premijera Andreja Plenkovića, ministricu kulture Ninu Obuljen Koržinek te brojne uglednike iz kulturnog i javnog života, vrzmali su se hodnicima kazališta, objektivni fotoaparati bili su na svakom koraku, a na stolu u središtu pozornice nalazila se monumentalna monografija koja, na svojih 750 stranica, donosi povijesnu i umjetničku priču našeg najstarijeg nacionalnog teatra kroz čije su produkcije prošla brojna hrvatska, ali i svjetski poznata lica.

Suživot dvaju prostora

Predstavljanje ove bogate publikacije, koja je nastala uz potporu Ministarstva kulture i medija te Hrvatske poštanske banke te pod

NA PROMOCIJI MONOGRAFIJE okupili su se predsjednik Upravnog odbora Školske knjige Ante Žužul, ministrica Nina Obuljen Koržinek, predsjednik Vlade Andrej Plenković i intendantica Iva Hraste Sočo

Publikacija objedinjuje povijesnu priču, umjetničke dosege i političke prevrate koje je zagrebački HNK za svog vijeka doživio

pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske, a koju je izdala Školska knjiga, središnji je događaj velike, važne i obljetničke godine Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu, koju će savršeno zaokružiti otvaranje nove scene u Adžijinoj ulici – HNK2, kazao je predsjednik Vlade Andrej Plenković, a nadovezala se i intendantica zagrebačkog HNK Iva Hraste Sočo.

– Posebno je znakovito to da upravo u godini kada slavimo 130. obljetnicu otvaranja naše povijesne zgrade svjedočimo i dovršetku gradnje dugoočekivane nove scene u Adžijinoj ulici. To simbolično povezivanje dviju pozornica – ove na Trgu Republike Hrvatske i nove scene HNK 2 – označava povijesni iskorak. Zamišljamo ga kao suživot dvaju ravnopravnih prostora u kojima će Drama, Opera i Balet zajedno graditi nove umjetničke dosege i iskorake na radost naših umjetnika i zaposleni-

ka te publike. Ovom prilikom predstavljamo i novu prigodnu poštansku marku koju je izdala Hrvatska pošta, a naposljetku zahvaljujem svima koji su tijekom stoljeća i pol pridonosili razvoju zagrebačkog HNK u moderno i prepoznatljivo kazalište u srcu Europe, što smo nastojali približiti ovim monografskim izdanjem – rekla je Iva Hraste Sočo.

Glavna urednica monografije Martina Petranović naglasila je kako je na ovoj publikaciji radio niz stručnjaka – od povjesničara umjetnosti i muzikologa do arhitekata i kazališnih umjetnika, a njihovi su tekstovi podijeljeni u tri cjeline: HNK – od utemeljenja do suvremenosti, Kazalište kao vizualni i kulturni prostor te Zgrada Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu – jučer, danas, sutra. Valja napomenuti i kako je više od 700 stranica knjiga ispunjeno ilustracijama, fotografijama, arhivskim dokumentima i nacrtima same zgrade

koji nas vode daleko u prošlost jer listanjem stranica ove monografije doznat ćete zašto je balet posljednja grana umjetnosti koja se pojavila u Hrvatskoj, kako su tijekom desetljeća izgledali kazališni plakati, od čijih se portretnih bisti sastoji kiparska galerija zagrebačkog HNK te kako su nastale prepoznatljive crvene stolice simboličnog naziva "Ero". Sve to ovu monografiju čini jedinstvenom publikacijom koja objedinjuje povijesnu priču, umjetničke dosege kazališta, kao i političke prevrate koje je zagrebački HNK za svog vijeka doživio, a koji su uzrokovali, primjerice, mnogobrojne promjene imena kazališta, kao i trga ispred njega.

Spoj povijesti i suvremenosti

"Sam je trg tijekom posljednjih gotovo desetljeće i pol mijenjao naziv čak osam puta, prateći brojne društveno političke promjene. Između 1878. i 1888. trg se nazivao Sajmišni, u ljeto 1888. postao je Sveučilišni, i to je ime nosio sve do 1919., kad mu je naziv promijenjen u Wilsonov trg, koji je nosio do 1927. godine. Od 1927. do 1941. bio je Trg kralja Aleksandra I., a između 1941. i 1945. godine zvao se Trg I. Neposredno nakon Drugog svjetskog rata, od 1945. do 1946., nosio je naziv Kazališni trg. Najdulje se zadržao naziv Trg maršala Tita, od 1946. do 2017. godine, kad je postao Trg Republike Hrvatske. Službeni pak naziv kazališne kuće u broju promjena nadmašuje ga gotovo dvostruko – mijenjao se najmanje 15 puta. Naziv Hrvatsko narodno kazalište, ime koje je kazalište ponijelo odmah nakon završetka Drugog svjetskog rata, 27. svibnja 1945., ostao je do danas", napisala je Edita Šurina, voditeljica Odjela za konzervatorsku dokumentaciju nepokretne baštine Hrvatskog restauratorskog zavoda, u impresivnoj monografiji koja će se zasigurno naći na policama kućnih biblioteka strastvenih ljubitelja kazališta, kao i njegovih istraživača.

Predajom ovog monumentalnog djela javnosti i skorim otvaranjem nove scene Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu ne samo da je proslavilo svoju slavnu prošlost već je i hrabro i odlučno zakoračilo u novo stoljeće, spremno za susrete publike i umjetnika, povijesti i suvremenosti, Hrvatske i svijeta.